

1986-01-01

สังคมวิทยาที่ณฑลสถาน

เสริญ ชุฒนะหิตานนท์

Follow this and additional works at: <https://digital.car.chula.ac.th/cujss>

Part of the [Social and Behavioral Sciences Commons](#)

Recommended Citation

ชุฒนะหิตานนท์, เสริญ (1986) "สังคมวิทยาที่ณฑลสถาน," *Journal of Social Sciences*: Vol. 23: Iss. 2, Article 4.
Available at: <https://digital.car.chula.ac.th/cujss/vol23/iss2/4>

This Article is brought to you for free and open access by the Chulalongkorn Journal Online (CUJO) at Chula Digital Collections. It has been accepted for inclusion in Journal of Social Sciences by an authorized editor of Chula Digital Collections. For more information, please contact ChulaDC@car.chula.ac.th.

สังคมวิทยาที่ละทศถาณ

ดร. เสริน ปุฒณะหิตานนท์*

กล่าวได้ว่าการกระทำผิดและการลงโทษผู้กระทำผิดเป็นปรากฏการณ์ที่มีประวัติอันยาวนานมาพร้อม ๆ กับการก่อตั้งสังคมของมนุษย์ ปฏิบัติการต่อการกระทำผิดในชั้นแรก มีลักษณะเป็นการแก้แค้นตอบแทนหรือดำเนินการให้ผู้กระทำผิดชดเชยความเสียหายกันเอาเอง จนกระทั่งสังคมมนุษย์วิวัฒนาการมาจนถึงขั้นจัดระเบียบการปกครองด้วยระบอบกษัตริย์ ปฏิบัติการต่อการกระทำผิดจึงกลายเป็นความรับผิดชอบของฝ่ายบ้านเมืองมากขึ้นเรื่อย ๆ จนเกิดเป็นระบบศาลสถิตยุติธรรมในรูปใดรูปหนึ่งขึ้นมา แล้วในตอนนั้นปฏิบัติการต่อการกระทำผิดจึงมีลักษณะทางสังคม (social) หรือการกระทำอันร่วมกัน (collective) และการกระทำผิดต่อส่วนตัวหลายอย่างก็มีสถานภาพเป็นอาชญากรรม หรือการกระทำผิดต่อบุคคลและต่อแผ่นดินรวมกัน

นักคิดนักเขียนในสมัยโบราณเรื่อยมาจนกระทั่งนักเขียน ในยุคปัจจุบันมีจำนวนไม่น้อยที่ถือว่าการลงโทษผู้กระทำผิดเป็นการแสดงออกซึ่งสัญชาตญาณของความแก้แค้น หรือไม่ก็เป็นการแสดงออกซึ่งความปรารถนาที่จะแก้แค้น ซึ่งประกอบไปด้วยสัญชาตญาณมากกว่าหนึ่งอย่างรวมกัน แต่ก็ไม่มีการสามารถเสนอพยานหลักฐานเป็นข้อพิสูจน์ได้ว่าเป็นเช่นนั้น นอกจากนั้นการลงโทษก็เป็นแค่เพียงปฏิกริยาอย่างหนึ่งในบรรดาปฏิกริยาหลาย ๆ อย่างที่สังคมแสดงออกตอบโต้การกระทำผิด และที่น่าสนใจไปกว่านั้นก็คือ ปรากฏเป็นหลักฐานชัดแจ้งว่าในสังคมบางประเภท การลงโทษไม่มีความสำคัญแต่อย่างใดในปฏิกริยาที่สังคมมีต่อการกระทำผิด (รายงานไว้โดยนักมานุษยวิทยาผู้มีชื่อเสียงอย่างเช่น Radcliffe-Brown, Wissler เป็นต้น)

* ศาสตราจารย์ประจำคณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ถึงแม้ว่าการลงโทษผู้กระทำจะกสมเหตุสมผล และเป็นปรากฏการณ์ปกติในสายตาของผู้ที่เกี่ยวข้องหรือรู้เห็น แต่นักคิดและปัญญาชนในสมัยกลางศตวรรษที่ 19 ก็ไม่ได้พึงพอใจอยู่แค่เพียงแค่นั้น มีการวิพากษ์วิจารณ์และโต้เถียงกันอย่างกว้างขวางในเรื่องของความถูกต้องเหมาะสมในเรื่องประสิทธิภาพและในเรื่องนโยบายและวิธีการลงโทษ จนกระทั่งปรากฏเป็นระบบความคิดที่เด่นชัดสืบต่อกันมา 3 แนว หรือสำนักวิชาด้วยกันคือ สำนักคลาสสิก นีโอคลาสสิกและสำนักอิตาเลียนหรือโพสิทีฟ โดยมี Beccaria เป็นบุคคลแรกที่ให้แนวความคิดอันเป็นต้นกำเนิดของสำนักคลาสสิกในปี 1764 แล้วพัฒนาต่อมาด้วยผลงานของนักคิดและนักกฎหมายคนสำคัญๆ ในศตวรรษที่ 19 เช่น Rousseau, Montesquieu, Voltaire, Bentham ฯลฯ ท่านทั้งหลายที่กล่าวนามมานี้ยึดหลักจิตวิทยาที่นิยมใช้กันมาจนทุกวันนี้ภายใต้ชื่อว่า psychological hedonism ส่วนสำนักนีโอคลาสสิกซึ่งถือกำเนิดขึ้นมาในสมัยปฏิวัติใหญ่ของฝรั่งเศส และช่วงเวลาที่ติดตามมาก็ได้ยอมรับหลักจิตวิทยาที่ว่านั้น แต่เห็นความจำเป็นที่จะต้องแก้ไขในรายละเอียด โดยเฉพาะที่สำคัญก็คือต้องระบุงเว้นไม่ให้ใช้กับบุคคลบางประเภท (ในแง่การเป็นอาชญากรและการลงโทษ) ซึ่งข้อยกเว้นอันนี้ได้นำไปสู่แนวคิดเรื่อง “ความผิดชอบส่วนบุคคล” และการบริหารงานยุติธรรมด้วยหลักจิตวิทยาและสังคมวิทยา ข้อแก้ไขดังกล่าวนี้ได้กลายมาเป็นหลักพื้นฐานของระบบกฎหมายและระบบการตัดสินคดีของอารยธรรมตะวันตกในช่วงศตวรรษที่ 19 สำหรับสำนัก *โพสิทีฟ* นั้น กลับปฏิเสธไม่รับรู้หลักเรื่องความรับผิดชอบส่วนบุคคล และเสนอแนวคิดใหม่ที่สะท้อนให้เห็นว่าสังคมไม่ควรปฏิบัติกริยาต่อผู้กระทำผิดไปในทางลงโทษ เพราะเหตุที่ว่า อาชญากรรมก็เหมือนกับการกระทำอย่างอื่นของมนุษย์ที่มีลักษณะเป็นปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ ถึงแม้ว่าปฏิกริยาต่อผู้กระทำผิดบางอย่างจะมีลักษณะเป็นการลงโทษอย่างแจ่มชัดเช่น การประหารชีวิตหรือการไม่ให้อาชญากรอยู่ร่วมสังคมด้วยจนตลอดชีวิต แต่นักคิดในสำนักนี้ไม่ได้ถือว่าเป็นการลงโทษ แต่ถือว่าเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดอันตรายแก่สังคม ไม่ใช่เป็นเพราะต้องการแก้แค้นหรือให้ผู้กระทำผิดเสวยผลกรรม และที่สำคัญกว่าอะไรอื่นก็คือ การเน้นความสำคัญของมาตรการหรือวิธีที่จะแก้ไขภาวะทางสังคมที่เป็นสาเหตุของอาชญากรรมเสียตั้งแต่แรก

นักสังคมวิทยาก็ไม่เชื่อว่าจะไม่มียุทธศาสตร์ในเรื่องที่กล่าวมาแล้วเอาเสียเลย แต่ที่มีผลงานเด่นและเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปคงจะไม่มีใครเกินหน้า Durkheim ไปได้ ท่านผู้นี้ได้เสนอวิธี

วิเคราะห์เชิงทฤษฎีให้เห็นพื้นฐานของการลงโทษไว้ว่า เราจะต้องนิยามข้อเท็จจริงทางสังคมไป ตามลักษณะภายนอกที่สำคัญของมัน ไม่ใช่ไปตามปัญญาความรู้ของเรา สำหรับอาชญากรรมนั้นลักษณะภายนอกที่สำคัญของมันก็คือการทำให้เกิดการลงโทษขึ้น ดังนั้นเราจะเรียกการกระทำทุกอย่างที่ผู้ถูกลงโทษว่าอาชญากรรม Durkheim ได้โต้แย้งค่านิยมแบบอื่นด้วย หลักเหตุผลที่ว่า เมื่อกาลเวลาเปลี่ยนแปลงไป ค่านิยมแบบนั้น ๆ ก็จะใช้ไม่ได้อีกต่อไป แต่การลงโทษซึ่งเป็นลักษณะภายนอกของอาชญากรรม (ลักษณะที่เชื่อถือได้แต่เพียงอย่างเดียว) ไม่มีวันหมดไปหรือเปลี่ยนความหมาย นอกจากนี้ Durkheim ยังทำให้เป็นที่แจ่มชัดด้วยว่า ปฏิกริยาทางสังคมต่อการกระทำผิดเป็นตัวกำหนดว่าการกระทำนั้น ๆ เป็นอาชญากรรมหาใช่ตัวการกระทำนั้นเองไม่ กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือสิ่งที่ทำให้การกระทำอย่างหนึ่งเป็นอาชญากรรมไม่ได้ อยู่ที่คุณสมบัติภายในของการกระทำนั้น ๆ แต่อยู่ที่การให้ความหมาย ซึ่งมีที่มาจากวัฒนธรรมร่วมของสังคม

ผลงานอีกชิ้นหนึ่งของ Durkheim เกี่ยวกับการแบ่งงานในสังคม ซึ่งเป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไปในหมู่นักสังคมวิทยา (หรือแม้กระทั่งนักสังคมศาสตร์แขนงอื่น) ก็ได้ให้แนวคิดเชิงทฤษฎีการลงโทษไว้ว่า ปฏิกริยาต่อการกระทำผิดไปในทางลบหรือลงโทษผันแปรไปตามการเปลี่ยนแปลงในการแบ่งงานภายในสังคมหนึ่ง ๆ ทั้งนี้โดยอาจกล่าวได้ในเชิงข้อเสนอ เพื่อให้พิสูจน์ว่า (1) การกระทำที่โจมตีค่านิยมที่สมาชิกในสังคมยึดถือร่วมกันจะก่อให้เกิดปฏิกริยาในเชิงลงโทษที่รุนแรงกว่าการกระทำที่ละเมิดค่านิยมส่วนบุคคล ตัวอย่างของการกระทำพวกแรกได้แก่ การเป็นกบฏหรือทรยศต่อบ้านเมือง การกระทำนอกกรีทหรือต่อต้านศาสนา เหล่านี้เป็นต้น (2) การลงโทษผู้กระทำผิดเป็นไปตามคำสั่งขององค์ตุลาการ ซึ่งประกอบไปด้วยประชาชนทั้งหลาย หรือประกอบไปด้วยประชาชนจำนวนหนึ่งที่ได้รับการคัดเลือกให้มาทำหน้าที่ตัดสินคดีเพื่อเสริมพลังค่านิยม ไม่ใช่เพื่อแก้แค้น ช่มชู้ หรือฟื้นฟูจิตใจ และ (3) เมื่อการจัดระเบียบสังคมไม่ได้ขึ้นอยู่กับหลักความเหมือนกันในความประพฤติกและทัศนคติ (mechanical solidarity) แต่เปลี่ยนมาจัดระเบียบบนพื้นฐานของการแบ่งงานเป็นสัดเป็นส่วน (organic solidarity) ปฏิกริยาตอบโต้ผู้กระทำผิดไปในทางลงโทษก็มีแนวโน้มไปทางค่อย ๆ หมดไป และเกิดความปรารถนาที่จะทำให้กลับคืนสู่สภาพเดิมและชดใช้ความเสียหายขึ้นมาแทนที่

แนวคิดทางทฤษฎีของ Durkheim เท่าที่ได้กล่าวมาอาจรวมเรียกได้ว่าแนวคิดเชิงโครงสร้างสังคม (มองในแง่ลักษณะความซับซ้อนหรือไม่ซับซ้อนของการแบ่งงานในสังคมหนึ่ง ๆ) ซึ่งเป็นแนวคิดที่อธิบายชนิดของปฏิภพที่สังคมมีต่อการกระทำผิด อย่างไรก็ตาม ไม่ได้หมายความว่า สังคมเป็นแค่เพียงฝ่ายที่สามที่ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยหรือตัดสินข้อพิพาทเท่านั้น แต่ยังเป็นฝ่ายใช้หลักกฎหมายทั่วไป และประเพณีปฏิบัติในทางกฎหมายต่อคดีเฉพาะเรื่องอีกด้วย ปฏิภพที่สะท้อนให้เห็นความต้องการให้สิ่งต่าง ๆ กลับคืนสู่สภาพเดิมนั้น ปรากฏออกมาอย่างเป็นทางการในรูปของกฎหมายแพ่ง ๆ กฎหมายปกครอง กฎหมายรัฐธรรมนูญ ฯลฯ

ยิ่งไปกว่านั้น ในบทบาทของนักการหน้าที่นิยม (functionalist) Durkheim ได้กล่าวถึงการลงโทษไว้ว่า ในการลงโทษอาชญากรนั้น สังคมก่อให้เกิดผลกระทบอย่างสำคัญต่อพลเมืองดีทั่ว ๆ ไปยิ่งกว่าตัวอาชญากรเอง ซึ่งแนวคิดในเรื่องนี้ Homans ได้นำมากล่าวไว้ในรูปของ deductive theory ดังนี้คือ (1) สังคมจะสามารถธำรงไว้ซึ่งความต่อเนื่องในทางโครงสร้างได้ก็ต่อเมื่อสมาชิกปฏิบัติตามบรรทัดฐานของสังคม (2) การปฏิบัติตามบรรทัดฐานของสมาชิกจะคงอยู่ได้นานก็โดยที่สมาชิกแสดงความเกลียดกลัวอาชญากรออกมาด้วยกัน (3) ความเกลียดกลัวการละเมิดบรรทัดฐาน จะคงอยู่ได้ก็แต่โดยการแสดงความเกลียดกลัวอาชญากรรมออกมาด้วยกัน (4) การลงโทษอาชญากรหรือผู้ละเมิดบรรทัดฐาน ของสังคมเป็นวิถีทางที่จะแสดงความเกลียดกลัวดังกล่าวออกมาด้วยกัน (5) ดังนั้นสังคมที่ธำรงไว้ซึ่งความต่อเนื่องในโครงสร้างได้ก็คือ สังคมที่มีการลงโทษผู้กระทำผิด และจากข้อเสนอเพื่อพิสูจน์ที่กล่าวมาแล้วทั้งหมด สามารถกล่าวสรุปรวบยอดได้ว่า เมื่อใดก็ตามที่เราพบว่าสังคมนั้นสังคมนั้นสามารถธำรงไว้ซึ่งความต่อเนื่องทางโครงสร้างได้ เราก็จะทำนายได้ว่า อาชญากรในสังคมนั้นจะต้องถูกลงโทษ

Sellin ผู้ซึ่งเป็นนักอาชญาวิทยา-สังคมวิทยาที่มีชื่อเสียงในตอนต้นและกลางศตวรรษปัจจุบัน ก็เป็นอีกผู้หนึ่งที่สนับสนุนการใช้แนวคิดด้านโครงสร้างสังคมอธิบายการลงโทษผู้กระทำผิด อย่างเช่น แนวคิดที่ว่าปฏิภพที่สังคมมีต่ออาชญากรรมขึ้นอยู่กับสภาพเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องตลาดแรงงาน ถ้าแรงงานมีอยู่เหลือเฟือ (คนว่างงาน คนล้นงาน ฯลฯ มีมาก) ซึ่งทำให้ค่าจ้างแรงงานต่ำก็จะมีแนวโน้มไปสู่การลงโทษรุนแรง แต่ถ้าแรงงานหายได้ยากก็จะมีแนวโน้มไปในทางตรงกันข้าม เช่น ในสมัยที่พาณิชย์นาวีต้องเกณฑ์แรงคนไปเป็นฝีพาย แทนที่จะ

กระทำทารุณหรือประหารชีวิตนักโทษ ก็เอานักโทษไปควบคุมไว้ใต้ท้องเรือเพื่อเป็นฝีพาย หรือเมื่อต้องการแรงงานไปบุกเบิกในดินแดนอาณานิคม ก็ส่งงานชีวิตและร่างกายของนักโทษเอาไว้ โดยส่งไปทำงานหนักในดินแดนอาณานิคม จนกระทั่งเกิดขาดแคลนแรงงานในประเทศเมืองแม่ ก็เลิกวิธีการแบบนี้ การคุมขังไว้อย่างโหดเหี้ยวก็น่าแปลกใจเมื่อเห็นคุณค่าของการใช้แรงงานนักโทษ และเมื่อต้องการรายได้เข้ารัฐก็เกิดการลงโทษด้วยการปรับซึ่งได้พัฒนาขึ้นมาเป็นระบบในภายหลัง

นักสังคมวิทยาชาวเดนมาร์กชื่อ Ranulf ก็ได้ใช้แนวคิดเรื่องโครงสร้างสังคมอธิบาย ปฏิกริยาที่สังคมมีต่อผู้กระทำผิดไว้ว่า ปฏิกริยาในทางลงโทษเป็นผลของการที่สาธารณชนรู้สึก โกรธแค้นที่มีความประพฤติผิดศีลธรรมเกิดขึ้น ไม่ใช่เกิดจากความโกรธแค้นของผู้เสียหาย โดยตรง และความโกรธเช่นนั้นมักจะปรากฏอยู่ในหมู่ชนชั้นกลางชั้นต่ำ (lower middle class) โดยเฉพาะ ที่เป็นเช่นนั้นก็เพราะว่าจิตใจของชนชั้นดังกล่าวรุ่มร้อนไปด้วยความคับแค้นใจอันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการทักท้วงใจตนเองไม่ให้กระทำสิ่งที่ใจปรารถนา เมื่อชนชั้นกลางชั้นต่ำได้เข้าไปมีอำนาจทางการเมืองก็จะทำให้ปฏิกริยาต่อการกระทำผิดเกิดบ่อยครั้งขึ้น และการลงโทษผู้กระทำผิดก็จะบ่อยและรุนแรงมากขึ้น แต่เมื่อชนพวกนี้เสื่อมอำนาจลงการลงโทษก็จะไม่เกิดขึ้นบ่อยและรุนแรงน้อยลง

นักสังคมวิทยารุ่นเก่าอีกผู้หนึ่งซึ่งชื่อว่า Sorokin ก็ได้เสนอทฤษฎี social disorganization อธิบายความผันแปรในปฏิกริยาที่สังคมมีต่อผู้กระทำผิดไว้ว่า ตัวแปรสำคัญที่เป็นต้นเหตุของความผันแปรได้แก่ ความผิดแผกแตกต่างกันในด้านกฎหมายและจริยธรรม และการเป็นปฏิปักษ์กันระหว่างกลุ่มสังคม เมื่อใดก็ตามที่ตัวแปรทั้งสองมีอยู่ในระดับสูง (ไม่ว่าจะด้วยเหตุผลอันใดก็ตาม) สังคมก็จะมีปฏิกริยาต่อผู้กระทำผิดบ่อยและรุนแรงยิ่งขึ้น น่าสังเกตว่าในปีแรกของศตวรรษที่ 20 นี้ นักสังคมวิทยาชาวฝรั่งเศสชื่อ Richard ได้ให้คำอธิบายไว้ว่าความผิดแผกแตกต่างกันทางด้านกฎหมายและจริยธรรม ความรู้สึกเป็นปฏิปักษ์ต่อกันจะยิ่งเพิ่มมากขึ้น ในขณะที่สังคมประสบวิกฤตการณ์ต่างๆ (รวมทั้งวิกฤตการณ์ทางค้ำคนเศรษฐกิจด้วย) พยานหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่สนับสนุนคำอธิบายนี้ก็คือ ในช่วงปฏิวัติใหญ่ในรัสเซียมีการลงโทษกันอย่างรุนแรงมากขึ้น จาก 10-20 รายต่อปีเป็น 1,300 รายต่อปี แล้วลดลงหลังการปฏิวัติเหลือเพียง 100 ราย ต่อปีเท่านั้น

นักสังคมวิทยารุ่นเดียวกันกับ Sorokin คือ Znaniecki ก็ได้อธิบายความผันแปรในปฏิกริยาที่สังคมมีต่อผู้กระทำผิดไว้ว่า ผู้ที่ละเมิดหรือเป็นภัยต่อค่านิยมที่ประชาชนหวงแหนมักจะถูกลงโทษอย่างแน่นนอนและรุนแรง (ในสหรัฐอเมริกา บางมลรัฐลงโทษผู้ให้สินบนแก่นักกีฬารุนแรงยิ่งกว่าลงโทษผู้ร้ายปล้นทรัพย์) แต่ค่านิยมดังกล่าวเปลี่ยนไปได้ตามกาลเวลา ดังนั้นปฏิกริยาต่อการละเมิดจึงไม่ยืนยงคงที่

วิธีการที่ใช้ลงโทษผู้กระทำผิดก็เป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจของนักอาชญาวิทยา-ทัณฑวิทยาเป็นอย่างมากเช่นเดียวกัน แต่ผลงานที่ปรากฏออกมาส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นการพรรณนาถึงประวัติความเป็นมาที่มีหลักฐานเป็นลายลักษณ์อักษร มาตั้งแต่สมัยอาณาจักรบาบิโลน ของกษัตริย์แฮมมูราบี (2 พันกว่าปีก่อนคริสตกาล) และเน้นให้เห็นว่าวิธีการลงโทษแบบต่าง ๆ นั้นได้ระบุไว้อย่างชัดเจนในกฎหมายของจักรวรรดิโรมัน สำหรับการลงโทษด้วยวิธี การจำคุกนั้น เริ่มจะเป็นวิธีการที่สำคัญในสมัยจักรวรรดิโรมันนั่นเอง ทั้งนี้เพราะบ้านเมืองประสบปัญหาแรงงานขาดแคลนเนื่องจากแรงงานถูกใช้ไปในราชการสงครามเสียเป็นส่วนใหญ่ หลังจากที่จักรวรรดิโรมันล่มไปแล้วพวกเยอรมานิกหรือพวกบ่าเดียนซึ่งเป็นผู้ชนะเกือบจะเลิกใช้โทษจำคุกเขาเสียเลย วิธีการลงโทษที่เป็นหลักของคนพวกนี้ก็คือ การแก้แค้นตอบแทนของเจ้าทุกข์หรือวงศาณาญาติของเขา แต่สภาพแวดล้อมในสังคมใหญ่ทำให้พวกบ่าเดียนต้องรับเอาหลักกฎหมายโรมันมาใช้เป็นบรรทัดฐานในที่สุด

ในช่วงศตวรรษที่พวกนอร์มันยึดครองอังกฤษได้ ได้มีการรื้อฟื้นโทษจำคุกกันขึ้นมาอีก แต่ส่วนใหญ่แล้วเป็นโทษที่ฝ่ายศาสนจักรใช้กับพวกนอกศาสนา สำหรับฝ่ายราชอาณาจักรนั้นนิยมใช้โทษประหารเป็นหลัก รongลงมากก็เป็นการทำให้ร่างกายพิการหรือเสียโฉม สำหรับความผิดลหุโทษก็ใช้วิธีประจานในที่สาธารณะ การเขียนตีใช้กันน้อยมาก (โดยมากใช้กับเด็ก ๆ) และกรณีที่ยังคงให้รับสารภาพด้วยการทรมานก็ไม่ถือว่าเป็นการลงโทษ การขับออกนอกเขต ใช้บ่อย ๆ กับผู้ที่กระทำผิดเป็นนิสัย ขอกทาน และผู้สร้างความเดือดร้อนรำคาญให้แก่ชาวบ้าน โทษปรับยึดทรัพย์และทำลายทรัพย์สินของผู้กระทำผิดก็นิยมใช้กันอย่างกว้างขวางเหมือนกัน การควบคุมตัวไว้หรือขังไว้ไม่ถือว่าเป็นการลงโทษ แต่เป็นการเก็บตัวไว้ระหว่างดำเนินคดีในศาล นอกจากนี้ก็ยังมีการคุมขังชเลยศึก หรือผู้มีหน้ามีตาในสังคมเอาไว้เรียกค่าไถ่อีกด้วย

การลงโทษจำคุกเพิ่งจะเริ่มมีบทบาทอย่างสำคัญในตอนปลายศตวรรษที่ 18 หลังจาก Beccaria ได้กระตุ้นให้มีการปฏิรูปการลงโทษผู้กระทำผิด หลักการสำคัญของโทษจำคุกก็คือการปรับระยะเวลาต้องโทษให้สอดคล้องกับลักษณะของอาชญากรรม และมีการพัฒนาสถานที่ที่เคยใช้ควบคุมผู้กระทำผิดเล็ก ๆ น้อย ๆ คนจรจัด เด็กและจำเลยระหว่างดำเนินคดีในศาล ให้กลายมาเป็นทัณฑสถานซึ่งเป็นต้นแบบของเรือนจำในสมัยต่อมาจนถึงยุคปัจจุบัน เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงศตวรรษที่ 18 ที่สมควรจะนำมากล่าวก็คือ การเรียกร้องให้มีการปฏิรูปเรือนจำในอังกฤษแล้วตามมาด้วยการมีคณะกรรมการเข้าตรวจสอบ เพื่อรายงานผลพร้อมข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิรูปต่อรัฐบาล นอกจากนี้ก็มีผลงานของ John Howard (สมัยปลายศตวรรษที่ 18) นักปฏิรูปเรือนจำที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในประวัติศาสตร์ ซึ่งให้ข้อเสนอแนะอย่างเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางทั้งในอังกฤษและประเทศอื่น ๆ ของยุโรป จนกลายเป็นมาตรฐานสากลและเป็นพื้นฐานให้มีการแก้ไขกฎหมายและแผนดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อให้มีการปฏิรูปได้อย่างแท้จริงภายใต้การนำของนักปรัชญาอรรถประโยชน์นิยม Jeremy Bentham ในเวลาต่อมา

ในการวิเคราะห์เชิงสังคมวิทยาถึงการหันมาใช้โทษจำคุกแทนการประหารชีวิตและการทรมานนั้น มีแนวคิดทางทฤษฎีที่รู้จักกันในนามของ *cultural consistency* ที่น่าจะนำมากล่าวไว้ ณ ที่นี้ก็คือ (1) สมัยก่อนไม่ค่อยใช้โทษจำคุกเพราะไม่มีสถานที่ขนาดใหญ่และมีผนังทึบและขาดเทคโนโลยีที่จะสร้างขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์อันนั้น นอกจากนั้นถ้าสร้างขึ้นมาก็คงสนองประโยชน์ได้น้อยมากเพราะขาดกำลังเจ้าหน้าที่ มีสงครามบ่อย เปลี่ยนตัวผู้ครองอำนาจอยู่เสมอ ฯลฯ ระบบเรือนจำเหมาะสำหรับสังคมที่มีระบอบการเมืองการปกครองที่มั่นคงเท่านั้น (2) การแพร่หลายของระบอบประชาธิปไตยและสิทธิเสรีภาพของคนเรามีค่ายิ่งขึ้น การลงโทษจำคุกจึงเป็นการเหมาะสมอย่างยิ่ง แม้กระทั่งสำหรับลงโทษอาชญากรที่ร้ายกาจที่สุด (3) แรงงานของประชาชนทั่วไปมีค่ามากขึ้นกว่าเดิม (สมัยก่อนใช้แรงงานทาสเป็นหลัก) และการใช้โทษจำคุกได้พัฒนาขึ้นมาในช่วงเวลาที่ระบบแรงงานทาสเริ่มเสื่อมลง การสงวนไว้ซึ่งแรงงานมนุษย์เป็นนโยบายสำคัญยิ่งสำหรับการพัฒนาประเทศ จะปล่อยให้สูญไปหรือเสียเปล่าโดยการประหารชีวิตหรือทรมานจนเสียอวัยวะต่อไปอีกไม่ได้ และ (4) ระบอบประชาธิปไตยและการสื่อสารคมนาคมระหว่างกลุ่มระหว่างบุคคลก้าวหน้าขึ้น ช่องว่างหรือระยะทางสังคมระหว่างผู้ลงโทษกับผู้รับโทษก็แคบลง ผู้

พิจารณาคดีที่มีภูมิหลังเหมือนกับผู้ต้องคดี จึงช่วยให้เข้าใจสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องได้ชัดเจน และมองผู้กระทำผิดว่าเป็น "มนุษย์" เหมือนกับตนมากยิ่งขึ้น

การปฏิรูปปรับปรุงระบบและการบริหารเรือนจำในสหรัฐอเมริกา สมัยที่ยังเป็นอาณานิคมของอังกฤษก็เป็นเรื่องที่น่าสนใจพอ ๆ กับที่บังเกิดขึ้นในเมืองแม่ ผลที่บังเกิดขึ้นอย่างสำคัญก็คือการสร้างคุกขึ้นใหม่ในนครฟิลาเดลเฟีย แล้วบริหารงานให้เป็นไปตามข้อเสนอของนักปฏิรูปในสมัยนั้น มีการแยกขังไม่ให้ปะปนกัน มีการใช้แรงงานผู้ต้องขังให้เป็นประโยชน์เหล่านี้ เป็นต้น ต่อมาในตอนต้นศตวรรษที่ 19 ก็สร้างเรือนจำขึ้นมาอย่างเต็มรูปแบบในหลายเมืองที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันก็คือ เรือนจำออบีวันและซิงซิง แต่ความทันสมัยของเรือนจำไม่ได้เป็นหลักประกันว่าผู้บริหารจะยึดหลักอุดมการณ์ในเรื่องการช่วยแก้ไข ผู้ต้องขังให้กลับตัวเป็นพลเมืองดีไว้เป็นสำคัญ ความเลวร้ายของชีวิตในเรือนจำเป็นจุดรวมความสนใจให้เกิดความเคลื่อนไหวเชิงปฏิรูปขึ้นมา รุนแล้วรุนเล่า และเป็นอย่างนี้อยู่ตลอดเวลาจนล่วงสมัยปัจจุบัน จนกล่าวได้ว่าประวัติศาสตร์อเมริกันเต็มไปด้วยการปฏิรูปเรือนจำด้วยขบวนการของสาธารณชนอย่างไม่มีวันจบสิ้น

น่าสังเกตว่า ในปี ค.ศ. 1965 คณะผู้วิจัยชื่อ The Task Force on Correction (ในคณะกรรมการที่ประธานาธิบดีสหรัฐตั้งขึ้นมาศึกษาปัญหาอาชญากรรม) ได้รายงานไว้ว่าสำหรับเงินทุก ๆ ดอลลาร์ที่ใช้ไปในงานรัฐทัณฑ์นั้น 95 เปอร์เซ็นต์ใช้ไปในด้านการควบคุมดูแล มีเพียง 5 เปอร์เซ็นต์เท่านั้นที่ใช้ไปในด้านช่วยแก้ไขให้กลับตัวเป็นพลเมืองดี และในปี 1973 ปรากฏตามรายงานของคณะกรรมการที่ชื่อ Commission on Criminal Justice Standards and Goals ว่า เรือนจำในสหรัฐโดยทั่วไปมีลักษณะนักโทษล้นคุกและตัวอาการซ้ำรูดทรม (ยกเว้นที่สร้างขึ้นหลังสงครามโลกครั้งที่ 2) สำหรับชีวิตความเป็นอยู่ของผู้ต้องโทษนั้นก็ยังคงมีลักษณะเลวร้ายที่กระตุ้นให้เกิดขบวนการทางต้านมนุษยธรรม เรียกร้องให้มีการปฏิรูปเรือนจำกันทุกรุ่นอายุ

ก่อนหน้าทศวรรษที่ 40 ไม่ปรากฏว่ามีนักสังคมวิทยาคนใดสนใจที่จะศึกษาวิเคราะห์ชีวิตความเป็นอยู่ในเรือนจำอย่างมีระเบียบแบบแผน จนกระทั่ง Riemer ได้เป็นผู้บุกเบิกในเรื่องนี้ด้วยข้อเขียนของท่านเกี่ยวกับ socialization ในชุมชนของเรือนจำเมื่อปี 1937 ติดตามมาด้วยผลงานของ Hayner กับ Ash ที่วิเคราะห์ชุมชนชาวคุกในแง่ที่เป็นกลุ่มสังคมในปี 1939 ถึงแม้

ผลงานทั้ง 2 ชิ้นจะเป็นการปูพื้นฐานสำหรับงานของนักสังคมวิทยาท่านอื่น แต่ก็ไม่ได้รับความสนใจเท่าที่ควร ไม่เหมือนกับผลงานในปี 1940 ของ Clemmer นักสังคมวิทยาที่สังกัดอยู่กับเรือนจำเมเนาร์ก มลรัฐอิลลินอยส์ Clemmer ได้แนะนำให้รู้จักมโนทัศน์ “prisonization” ซึ่งเป็นเรื่องของกระบวนการที่คล้ายคลึงกับ socialization ที่สังคมหรือกลุ่มสังคมใช้ปลูกฝังอบรมบ่มนิสัยสมาชิกใหม่ แต่ต่างกันตรงที่ได้นั้นให้เห็นความจำเป็นที่ผู้ต้องขังจะต้องเลิกแบบแผนความประพฤติที่เคยมีอยู่ก่อนหน้าที่จะต้องโทษและไม่อาจคัดค้านหรือเพิกเฉยต่อแบบแผนความประพฤติที่เรือนจำกำหนดให้ได้

ในบรรดาผู้ที่ต้องโทษจำคุกนั้น ถึงแม้จะมีความแตกต่างกันในหลายเรื่อง เช่น ระดับความแค้นเคืองที่มีต่อเจ้าหน้าที่เรือนจำ ตำรวจ ศาล หรือเจ้าหน้าที่อื่น ๆ แต่เมื่อผ่านประตูเรือนจำเข้าไปแล้ว ก็ต้องผ่านกระบวนการ prisonization ด้วยกันทุกคน ไม่เว้นแม้กระทั่งผู้ที่เคยต้องโทษจำคุกแล้ว ทุกคนต้องเรียนรู้ลักษณะการจ้กระเบียบด้านเทคนิคของ “ชุมชน” ที่ตนเพิ่งเข้ามาอยู่ ต้องเรียนรู้กฎเกณฑ์ระเบียบแบบแผนและธรรมเนียมปฏิบัติในเรื่องเสียงระฆัง เสียงนกหวีด หรือสัญญาณอื่นที่บอกเวลาตื่นนอน รับประทานอาหาร ออกไปทำงาน กลับจากงาน และเวลาเข้านอน เรียนรู้เกี่ยวกับภาษาสแลง สถานที่ซักเสื้อผ้า ตัดผม อาบน้ำ สถานที่ซื้อบุหรี่ ยาตีพื้น แปรงสีฟัน สิทธิการเขียนจดหมาย การรับการเยี่ยมเยียน ฯลฯ นอกจากนั้นยังต้องเรียนรู้ยศ ตำแหน่ง สิทธิอำนาจ และหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ในเรือนจำ และรายละเอียดทางเทคนิคเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตในเรือนจำ ทุกคนต้องปรับตัวให้ได้ไม่เช่นนั้นก็จะเจ็บตัวหรืออาจถึงแก่ชีวิตได้

ผู้ต้องขังใหม่ต้องยอมรับ สถานภาพอันต่ำต้อยของตนในความสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่และเพื่อนผู้ต้องขังที่อยู่มานานแล้ว พวกเขาจะกลายเป็นคนที่ไม่มีชื่อ เพราะใช้เลขประจำตัวแทนชื่อ การแต่งตัวเหมือนผู้ต้องขังคนอื่นทำให้เป็นเสมือนคนที่ไม่มีใครรู้จัก แล้วก็ค่อย ๆ เรียนรู้ว่าในหลายกรณีด้วยกัน ผู้ต้องขังที่อยู่มาก่อนเป็นผู้ที่มีอำนาจควบคุมชีวิตในเรือนจำ หาใช่ควบคุมโดยเจ้าหน้าที่ของเรือนจำไม่ พร้อมกับตระหนักในความสำคัญของ “ความปลอดภัย” ว่ามีอยู่เหนือสิ่งอื่นใด พยายามหลีกเลี่ยงความยุ่งยากกัมนักมตาบ้โทษไปจนถึงเวลาที่จะได้รับการปลดปล่อยไปในที่สุด ทั้งหมดที่บรรยายมานี้ บังเกิดขึ้นโดยทั่วไป และ Clemmer เรียกมันว่า “universal factors of prisonization”

อย่างไรก็ตามผู้ต้องขังจำนวนไม่น้อยได้เรียนรู้และยอมรับแบบแผนความประพฤติและค่านิยมเฉพาะบางอย่างที่เบี่ยงเบนไปจากบรรทัดฐานหลักของสังคม เช่น เล่นการพนัน รักร่วมเพศ ตลอดจนความรู้สึกเกลียดชังและไม่ไว้วางใจเจ้าหน้าที่เรือนจำและ “คนนอก” ทั่ว ๆ ไป คนพวกนี้ไม่ใช่แค่เพียงยอมรับ “บทบัญญัติ” ของเรือนจำเท่านั้น แต่ยังพยายามบังคับใช้มันให้บังเกิดผลอย่างที่ต้องการอีกด้วย คนพวกนี้นอกจากจะเชื่อว่าเรือนจำควรบังคับให้พวกตนอยู่ใต้บทบัญญัติดังกล่าว แต่ยังพยายามควบคุมสิ่งแวดล้อมในเรือนจำ โดยอาศัยเล่ห์เหลี่ยมและการรู้เห็นเป็นใจของเจ้าหน้าที่บางคน ดังนั้น ผู้ต้องขังพวกนี้จึงแตกต่างไปจากผู้ต้องขังทั่ว ๆ ไป ที่พยายามประคองตัวให้ตลอดรอดฝั่งไปจนกว่าจะพ้นโทษ Clemmer เรียกพวกนี้ว่า “ชนชั้นนำ” ผู้ซึ่งระแวงระวังสงวนรักษา และนำประเพณีในชุมชนชาวคุกมาบังคับใช้ตามนัยความหมายที่พวกตนเห็นว่าเหมาะสม

Clemmer สรุปเรื่อง prisonization ไว้ว่า เป็นกระบวนการแนะนำให้ผู้ต้องขังทั้งหลายรู้จักกับวัฒนธรรมย่อยที่ประกอบไปด้วยทัศนคติ บทบัญญัติและค่านิยมที่มีลักษณะแตกต่างไปจากที่อื่น และมีลักษณะตรงข้ามกับบรรทัดฐานของพลเมืองดีในหลายทางด้วยกัน การแนะนำดังกล่าวจะปรากฏผลสำเร็จสำหรับแต่ละคนได้ไม่เท่ากัน แต่ก็ไม่มีใครที่จะรับเอาทุกสิ่งทุกอย่างไว้ได้หมด แม้กระทั่งผู้ที่ก้มหน้าก้มตาปรับใช้กรรมไม่อาจจะหลุดพ้นไปจากอิทธิพลของแบบแผนชีวิตโดยทั่วไปของเรือนจำไปได้ ถ้าต้องโทษอยู่หลายปี ผลกระทบต่อบุคลิกภาพของเขาอาจทำให้ยากต่อการที่จะปรับตัวให้ดำรงชีวิตอย่างราบรื่นในโลกภายนอกหลังจากพ้นโทษไปแล้ว ส่วนผู้ที่ต้องโทษระยะสั้นไม่เกิน 1 ปี ก็มักจะหลุดพ้นจากการคุกกลืนของวัฒนธรรมชาวคุกไปได้ ซึ่งก็จะสามารถดำเนินวิถีชีวิตใหม่ในโลกภายนอกได้โดยไม่ยากลำบากอะไร

หลังจากผลงานของ Clemmer ปรากฏออกมาสู่วงวิชาการแล้ว นักอาชญาวิทยาและทัณฑวิทยาทั้งหลายต่างก็ได้ตระหนักถึงธรรมชาติอันน่าสะพึงกลัวของโครงสร้างสังคมที่แฝงเร้นเคียงคู่อยู่กับโครงสร้างทางรูปนัยภายในเรือนจำทั้งปวงแต่ผลงานของนักวิชาการเหล่านี้เกือบทั้งหมดเป็นการศึกษาเชิงวิเคราะห์ชีวิตความเป็นอยู่ภายในเรือนจำในแง่มุมต่าง ๆ โดยไม่ได้สร้างมโนทัศน์ทางวิชาการขึ้นมาใหม่แบบเดียวกับของ Clemmer จะมีก็แต่เฉพาะผลงานของ Goffman ผู้นำที่เอามโนทัศน์ “total institution” มาบรรยายชีวิตความเป็นอยู่ในเรือนจำเท่านั้นกล่าวว่า

เรือนจำเป็น “ทุกสิ่งทุกอย่าง” ของชีวิตผู้ต้องขังทุกคนเป็นส่วนหนึ่งของเรือนจำตลอด 24 ชั่วโมง และตลอดทั้งเดือนทั้งปี Goffman ตั้งข้อสังเกตว่าเรือนจำมีลักษณะเหมือนกับสถาบันสำหรับคนตาบอด คนชรา คนป่วยโรคจิต ก่ายเชลยศึก ฯลฯ อยู่มากที่สุดทีเดียว ผู้บริหารสถาบันเหล่านั้นอาจจะมองเห็นว่าความแตกต่างระหว่างกันมีอยู่อย่างท่วมท้นความคล้ายคลึงกัน แต่ Goffman เน้นความคล้ายคลึงกันตามที่ผู้ที่อยู่ในนั้นมองเห็น ตัวอย่างเช่น ความแตกต่างระหว่างสถานภาพทางสังคมของผู้ที่อยู่ภายในกำแพงล้อมรอบกับผู้ที่อยู่นอกซึ่งเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ผลัดละ 8 ชั่วโมงต่างฝ่ายต่างรับรู้ซึ่งกันและกันไปตามลักษณะประจำตัวที่เหมาเอาว่าเป็นคนแบบนั้นแบบนี้เจ้าหน้าที่มองผู้ที่ตนควบคุมหรือดูเผลว่าเป็นพวกมีลัทธิลึกลับไม่น่าไว้ใจ พวกที่อยู่ข้างในก็มองว่าเจ้าหน้าที่เป็นพวกวางอำนาจและหยาบคาย เจ้าหน้าที่ถือตัวว่าเหนือกว่าและทำอะไรถูกไปหมด ในขณะที่ผู้อยู่ข้างในรู้สึกตัวต่ำ รู้สึกผิด และไม่มีปัญญาจะสู้รบตบมือได้

Goffman มองว่าการถูกส่งเข้าไปอยู่ใน total institution เป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการทำลายปัจเจกภาพ ขณะที่เข้าไปนั้นแต่ละคนยังมีภาพของตัวเองและรู้สึกถึงความสนับสนุนทางสังคมที่ทำให้เกิดศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ แต่หลังจากนั้นไม่นาน สิ่งเหล่านั้นก็จะถูกลบลงไป และแต่ละคนก็จะเผชิญกับภาวะ *mortification* หรือการดับสูญในสรรพสิ่งที่เคยมีอยู่เดิม โดยที่ทางฝ่ายเจ้าหน้าที่สถาบันไม่จำเป็นว่าจะต้องมึนเจตนาให้เป็นเช่นนั้น อย่างไรก็ตาม เจ้าหน้าที่เรือนจำบางคนอาจจะจงใจกระทำให้เกิดภาวะดังกล่าวตั้งแต่วันแรกที่รับตัวเข้าไปโดยกระทำในรูปของการรับสมาชิกใหม่ ตัวอย่างเช่น ใน total institution เกือบทั้งหมด ผู้ต้องขังต้องถอดเสื้อผ้าและสิ่งของที่ติดตัวออก แล้วสวมใส่เครื่องแบบนักโทษ ความผูกพันทางด้านครอบครัวและงานอาชีพหมดสิ้นไป การสื่อสารติดต่อกับโลกภายนอกถูกจำกัดหรือถูกตัดขาดไปเลย เมื่อหมดโอกาสที่จะดำเนินชีวิตเหมือนแต่ก่อน ผู้ต้องขังก็จะได้รับสถานภาพใหม่เป็นสถานภาพที่เกิดจากการถูกตีตราว่า “นักโทษ” พร้อมกันนั้นก็ถูกบังคับให้แสดงความเคารพยำเกรงต่อเจ้าหน้าที่ของเรือนจำ ผลกระทบทางด้านจิตใจจะยิ่งรุนแรงขึ้นอีก เมื่อได้เห็น “การดับสูญ” แบบเดียวกัน บังเกิดขึ้นกับเพื่อนผู้ต้องขังคนอื่น

แม้กระบวนการล้างสถานภาพเดิมจะมีลักษณะเหมือนกันในบรรดา total institution ทั้งหลาย แต่ข้ออ้างถึงความจำเป็นที่จะต้องทำเช่นนั้นหาได้เหมือนกันไปหมดไม่ ทางฝ่ายโรงพยาบาล

โรคจิตก็อ้างถึงความจำเป็นที่จะต้องป้องกันคนไข้ไม่ให้ได้รับอันตรายจากตัวเอง ส่วนเรือนจำก็อ้างถึงความปลอดภัยมั่นคง สำหรับ Goffman เหตุผลดังกล่าวเป็นเพียงพื้นฐานที่อำนวยความสะดวกให้บริหารงานของสถาบันที่บรรจุคนจำนวนมากภายในเนื้อที่อันจำกัดและใช้ทรัพยากรเพียงเล็กน้อยไปวันหนึ่ง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กระบวนการควบคุมมีส่วนสำคัญในการช่วยรักษาระเบียบวินัยและการควบคุมดูแลให้ได้ผล ในขณะที่ผู้ต้องขังเรียนรู้ว่าสถานภาพใหม่ของตนเป็นอย่างไรอยู่นั้น เขาก็ได้เรียนรู้ระบบสิทธิพิเศษไปด้วยพร้อม ๆ กัน การให้สิทธิพิเศษเป็นเครื่องล่อใจให้ผู้ต้องขังยอมปฏิบัติตามอยู่ภายในกรอบของระเบียบกฎเกณฑ์ และถ้าละเมิดก็จะถูกลงโทษ การเพิกถอนสิทธิพิเศษก็คือว่าเป็นการลงโทษหลักด้วย ทั้งการลงโทษและการเพิกถอนสิทธิพิเศษก็เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกัน อยู่กับระบบการใช้แรงงานในเรือนจำด้วย สถานที่ทำงานและหลับนอนกลายเป็นเขตสถานภาพที่บ่งบอกตำแหน่งและสิทธิพิเศษว่าสูงต่ำแค่ไหน การโยกย้ายสับเปลี่ยนจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งได้อย่างรวดเร็วและรู้กันทั่วไปเป็นหลักประกันว่าทางเรือนจำจะได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากผู้ต้องขัง

ตามปกติ ผู้ต้องขังจะทำตัวให้เข้ากับระบบเรือนจำโดยวิธี "การปรับตัว" อย่างเช่น บางคนอาจจะทำเป็นเพิกเฉยไม่รู้ไม่เห็น ซึ่ง Goffman เรียกว่า "การถอนตัวออกจากสถานการณ์" สำหรับในโรงพยาบาลโรคจิต พฤติกรรมแบบนี้เรียกว่า "การถดถอย" แต่ในเรือนจำเรียกว่า "prison psychosis" บางคนอาจจะปรับตัวโดยวิธีต่อต้าน ชัดขึ้น ไม่ยอมร่วมมือหรืออาจจะปรับตัวโดยวิธีมองตนเองว่าเป็นคนแบบเดียวกันกับที่ทางเรือนจำมองและประพฤติตัวเป็นผู้ต้องขังที่สมบูรณ์แบบ

ผลงานของ Goffman ได้รับความสนใจเป็นอย่างมากจากนักสังคมวิทยาที่ศึกษาเรือนจำและผู้ต้องขัง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง Cloward ผู้ซึ่งเสนอโมโนทัศน์ใหม่ขึ้นมาเสริมต่อผลงานของ Goffman เป็นที่รู้จักกันในนามของ "status degradation ceremonies" หรือพิธีกรรมลดสถานภาพซึ่งเริ่มขึ้นในเวลาที่ถูกตำรวจจับและไปสิ้นสุดเอาเมื่อพ้นโทษแล้ว พิธีกรรมเหล่านี้เป็นอิทธิพลทางสังคมที่ช่วยอธิบายพฤติกรรมเบี่ยงเบนของผู้ต้องขังที่บังเกิดขึ้นภายในเรือนจำ ทั้งนี้ เพราะเป็นพิธีกรรมที่ทำลายเอกลักษณ์ของแต่ละคนที่มีมาก่อน แล้วหยิบยื่นเอกลักษณ์ใหม่ที่มีลักษณะต่ำทำให้ ดังนั้นจึงเป็นธรรมดาอยู่เองที่ผู้ต้องขังจะต้องหาทางแก้ไขความเสียหายทางด้านจิตใจ และกลไกสำคัญที่จะช่วยให้พวกเขาได้สถานภาพคืนมาก็คือการสร้างวัฒนธรรมย่อยขึ้นมา

ต่อต้านบรรทัดฐานและบทบาทบัญญัติของฝ่ายผู้บริหารเรือนจำและของสังคมภายนอก การปฏิบัติตัวอยู่ภายในกรอบของวัฒนธรรมย่อยนี้เอง จะทำให้ได้เกียรติภูมิที่ถูกริดรอนไปแล้วกลับคืนมา

ผลงานของ Sykes และ Messinger มีส่วนช่วยให้เข้าใจกระบวนการคับสุมที่เสนอไว้โดย Coffman ได้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้โดยบรรยายถึงกระบวนการคับสุมว่าเป็นตัวการทำลาย ego ของคนเรา เริ่มจากการตัดผู้ต้องขังขาดจากโลกภายนอกพร้อมทั้งแสดงการรังเกียจไม่ยอมรับให้เข้าพวกด้วยการบังคับให้แต่งเครื่องแบบนักโทษที่ประหลาดเพื่อที่จะได้เรียกแทนชื่อการไม่ยอมให้มีหัวของติดตัวก็เป็นการทำลายได้อีกวิธีหนึ่ง ทั้งนี้เพราะมองจากภายนอกแล้วการมีทรัพย์สินส่วนตัวเป็นองค์ประกอบอย่างหนึ่งที่จะทำให้คนเรารู้สึกว่าตนเองมีค่า

ลักษณะสำคัญของการดำรงชีวิตในเรือนจำก็คืออยู่รอดไปวัน ๆ หนึ่ง การถูกริดรอนจนเกือบจะไม่มีอะไรเหลือจะสร้างบาดแผลทางใจที่จะเยียวยารักษาได้ยากถ้าไม่พยายามต่อสู้ป้องกันตนเอง Sykes และ Messinger ได้เสนอเรื่องราวของผู้ต้องขังที่เป็นอดีตนักมวยแชมป์โลกชื่อ "Hurricane" Carter ผู้ซึ่งไม่ยอมให้ถูกคุกคามโดยระบบการคับสุมไว้ว่า อดีตนักมวยผู้นี้ไม่ยอมสวมเครื่องแบบนักโทษโดยให้เหตุผลว่า ถ้าใส่มันเมื่อไรก็หมายความว่ายอมรับว่าเป็นคนผิดและยอมสูญเสียอิสรภาพในทางจิตใจ ทำให้ตัวผู้สวมใส่เป็นเสมือนสินค้าในโกดังเก็บของ และนี่ก็ไม่ได้หมดสิ้นแต่เพียงเท่านั้น สิ่งที่มีมักจะคุกคาม ego ต่อไปอีกก็คือ ความสัมพันธ์แบบรักร่วมเพศแม้กระทั่งผู้ที่ไม่ได้ประพฤติปฏิบัติในเรื่องนี้ก็อดที่จะแสดงความวิตกกังวลในเรื่องความต่างพร้อยของความ เป็นชายไว้ไม่ได้ ความวิตกกังวลดังกล่าวอาจบังเกิดขึ้นจากการที่พวกเขามีความกลัว (ไม่รู้ตัว) ว่าในตัวเองจะมีความโน้มเอียงในเรื่องรักร่วมเพศแฝงเร้นอยู่ และในระดับที่รู้สึกตัวได้นั้น พวกเขา ก็อาจรู้สึกว่าเป็นชายกำลังถูกคุกคาม เพราะเหตุที่ว่าพวกเขาสามารถมองเห็นตัวเองว่าเป็นชายอย่างเต็มรูปก็เฉพาะแต่เพียงในโลกที่มีสตรีอยู่ด้วยเท่านั้น ส่วนในเรือนจำที่พวกเขาอยู่นั้นมีแต่ชายล้วน ดังนั้นจึงทำให้มองเห็นไปว่า พวกเขา กำลังถูกปฏิบัติไม่ให้เป็นพลเมืองของประเทศถูกลดศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ และเปรียบเสมือนกับถูกจับมาตอน

ความจำเป็นทางจิตใจดังกล่าวข้างต้น บังคับให้ผู้ต้องขังต้องสนองตอบความบีบคั้นด้วยวิธีการต่าง ๆ ที่สำคัญที่สุดเห็นจะได้แก่การยึดถือมั่นในจารีตของชาวคุกซึ่งสามารถช่วยลดความเจ็บปวดลงได้มาก เพราะช่วยให้ผู้ต้องขังสามารถสร้างความรู้สึกมั่นคงปลอดภัยของตัวเองได้ใหม่ โดยแสดงให้เห็นปรากฏแก่คนทั้งหลายว่า สามารถเผชิญกับการทำร้ายทางเพศได้อย่างทรนง

เอกสารอ้างอิง

- Barnes, E.H. and Tereters, K.N., *New Horizons in Criminology*, N.Y.: Prentice-Hall, 1945, pp. 391-404
- Clemmer, D., *The Prison Community*, N.Y. Holt, Rinehart & Winston, 1958; pp. 298-300
- Durkheim, E. *The Division of Labor in Society*, translated, by G. Simpson, Glencoe The Free Press, 1947, p. 81
- Durkheim, E., *The Rules of Sociological Method*, translated by S.A. Solvag and J.H. Mueller; Glencoe Free Press, 1950 p. 71
- Goffman, E. *Asylums*, N.J. Englewood Cliffs, Prentice-Hall, 1960
- Homans, C.G. "Contemporary Sociological Theories," in Faris (ed.) *Handbook of Sociology*, 1965.
- Korn, R.R. and McCorkle, L.W., *Criminology and Penology*, N.Y.: Rinehart and Winston, 1959, Chap. 10
- Orland, L. *Prisons Houses of darkness*, N.Y. The Free Press, 1975, Chap. 2 and 4.
- Sykes and Messinger, The Inmate Social Code, in Johnston et al. (eds) *The Sociology of Punishment and Correction*, 2nd ed., N.Y.: John Willey and Sons, 1970, pp. 401-402
- Sutherland, E.H. & Cressey, D.R., *Principles of Criminology*, N.Y. L.B. Lippincott, 1966, Chap. 15.

บทวิจารณ์และการอภิปราย

สังคมวิทยาทัศนะทศสถาน

ศาสตราจารย์ ดร. เสรีน ปุณณหิตานนท์

จากประสบการณ์ที่ผมได้ไปบรรยายในการฝึกอบรมข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ของกรมราชทัณฑ์ตลอดมาเป็นเวลาหลายปี และจากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเวทีต่างๆ เท่าที่ผ่านมา นั้น ผมเห็นว่าปัญหาอันยิ่งใหญ่ซึ่งกำลังเผชิญอยู่ในการดำเนินการลงโทษผู้กระทำผิด ก็คือ เราตีราคาค่าของความเป็นมนุษย์ต่ำเกินไป เพื่อนมนุษย์ดูมองว่าเขาเป็นผู้ที่ต้องมาชดใช้กรรมที่ได้ก่อขึ้นมาจึงไม่มีความจำเป็นอะไรที่จะต้องไปช่วยเหลือ เพราะการช่วยเหลือจะทำให้ผิดหลัก ยุติธรรมเนื่องจากการช่วยเหลือผู้กระทำผิด ถ้ามองผู้กระทำผิดหรือผู้ต้องขังเหมือนกับพวก เคนมนุษย์ ซึ่งจะไขก๊อบอย่างไรก็ได้ตามใจชอบดังที่ผ่านมาแล้ว ในอนาคตของกระบวนการ ยุติธรรมก็คงจะมีปัญหาเกิดขึ้นเช่นนี้อีกต่อไป เหตุการณ์ความวุ่นวายที่เกิดขึ้นในเรือนจำ 2-3 แห่งที่ผ่านมานั้นก็มีส่วนหนึ่งมาจากความกดดันซึ่งทำให้ผู้ถูกคุมขังบางคนในคุกมีความรู้สึก ว่าตัวเองไม่มีความปลอดภัย จะเป็นหรือตายเท่ากัน เขาจึงเสี่ยงกระทำความผิดที่ร้ายแรงขึ้น และ ขณะนี้เขาได้ตระหนักแล้วว่าการกระทำผิดของเขานั้นมีแต่ตายอย่างเดียว โดยเฉพาะคนที่เป็นตัว การสำคัญที่เป็นคนต้นคิดที่ว่าตัวเองต้องตายแน่นอน ถ้าเกิดเหตุการณ์เช่นนี้ขึ้นอีกเขาอาจจะเอาตัว ประกันมายิ่งทั้งทีละคนๆ เหตุการณ์เช่นนี้คงจะเกิดขึ้นแน่ถ้าไม่มีการเปิดโอกาสให้ผู้ถูกคุมขังได้ รับรู้ ได้ระบายความคับข้องใจบ้าง

จากการศึกษาเปรียบเทียบกับต่างประเทศ สิ่งที่น่าราชทัณฑ์ของไทยยังขาดอยู่อย่างหนึ่ง ก็คือ การปฏิรูปเรือนจำซึ่งขึ้นอยู่กับมติชนด้วย ถ้าประชาชนชาวไทยยังมองผู้กระทำผิดเหมือนกับ ที่เจ้าหน้าที่ของเรือนจำมอง และถ้ายังเห็นว่าการรับโทษต้องให้สาสมกับความผิดแล้ว ก็จะไม่ มีหนทางนำไปสู่การปฏิรูปได้ ซึ่งเป็นที่น่าเสียดายที่เราไม่ได้ให้การศึกษาและทำความเข้าใจกับ

ประชาชนในเรื่องเหล่านี้อย่างเพียงพอ การเคลื่อนไหวเท่าที่มีอยู่ก็เป็นเพียงกลุ่มเล็ก ๆ เช่น กลุ่มประสานงานงานศาสนาเพื่อสังคม ซึ่งเป็นความพยายามของคนที่มีความสำนึกในแง่มนุษยธรรมสูง แต่ในระยะสั้นสิ่งที่เขาได้รับก็คือ ถูกมองว่าเป็นพวกที่พูดเพื่อให้สนุกปากบ้าง มีคอมมิวนิสต์หนุนหลังอยู่บ้าง เพราะฉะนั้นการเคลื่อนไหวในลักษณะนี้อาจจะช่วยอะไรไม่ได้มากนัก ในยุโรปหรือสหรัฐอเมริกานั้นเป็นการเคลื่อนไหวของคนจำนวนมาก และเป็นชนชั้นสูงในสังคมด้วย ถ้าย้อนไปดูในประวัติศาสตร์จะพบว่า การเรียกร้องของเขานั้นไม่ได้ทำแล้วก็เลิกไป แต่เขาทำแล้วถ้าไม่ได้ผลก็จะทำกันใหม่อีก เขากะทำกันในทุกยุคทุกสมัย ทุกรุ่นคนในสังคม จนถึงศตวรรษที่ 19 นี้ ก็ยังพบว่า ความยุติธรรมยังเข้าไปไม่ถึงในเรือนจำ เคยมีผู้กล่าวว่า ถ้าอยากดูอารยธรรมของสังคมใดว่ามีสูงมากน้อยเพียงใดก็ให้ดูที่คุกนั้นแหละ เพราะฉะนั้น ถ้าเราอยากให้สังคมมีอารยธรรมก็ต้องให้การศึกษแก่คนในสังคม ต้องใช้สื่อมวลชนให้ประโยชน์มากที่สุด ต้องให้ประชาชนเข้าใจว่าการกระทำผิดไม่ได้เป็นเพราะความชั่วทางจิตใจของผู้กระทำ การที่ผู้ต้องโทษถูกกระทำอย่างสัสดีหรืออย่างไม่ใช่มนุษย์นั้น ก็เพราะคนส่วนใหญ่ในสังคมมีความเชื่อว่าการกระทำผิดเป็นสันดานชั่ว เลือดชั่ว ถ้าความรู้สึกเช่นนั้นยังไม่หมดไปในสังคม ก็คงจะเป็นไปได้ยากที่ความยุติธรรมจะเข้าไปถึงห้องคุมขัง

ในยุโรปและสหรัฐอเมริกา ได้นำเอาระบบการแยกประเภทผู้ต้องโทษเข้ามาใช้ในเรือนจำโดยใช้หลักวิชาการเข้าช่วย การใช้ระบบนี้เรือนจำจะต้องมีสถานที่เพียงพอ ไม่แออัด ล้นคอกอย่างเช่นที่เป็นอยู่ในเมืองไทยปัจจุบัน ซึ่งการสร้างคุกใหม่นั้น ในทางเทคนิคแล้วทำได้ไม่ยากเลย แต่เราติดขัดที่ความจำกัดของงบประมาณ และอีกสิ่งหนึ่งซึ่งสำคัญมากเท่า ๆ กับงบประมาณก็คือ ต้องได้รับการสนับสนุนจากสาธารณชนด้วย คนส่วนใหญ่ยังติดกันว่าการสร้างคุกให้เป็นที่อยู่อาศัยจะทำให้คนอยากเข้าคุกมากยิ่งขึ้น เพราะคิดว่าอยู่ในคุกปลอดภัยกว่า ไม่อดตาย ตีกว่าอยู่ข้างนอก ซึ่งความคิดนี้ไม่ได้มองถึงความสำคัญของ "เสรีภาพ" ซึ่งเป็นสิ่งที่มนุษย์ทุกคนหวงแหนยิ่งนัก โดยเหตุที่จริงแล้วเรือนจำก็คือ สถานที่ที่จะลงโทษมนุษย์นั่นเอง

สิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องที่จะต้องทำความเข้าใจกัน และจะต้องมีความเคลื่อนไหวทางด้านต่าง ๆ ขึ้นมา ไม่ว่าจะเป็นทางสื่อมวลชนหรือทางอื่นก็ดี เพื่อที่จะให้การศึกษารับรู้แก่คนส่วนใหญ่ในสังคมอันจะนำไปสู่การแยกแยะว่าความยุติธรรมคืออะไรกันแน่

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิทวัส กงคากุล-ผู้วิจารณ์นำ

เรื่องเกี่ยวกับระบบราชทัณฑ์ในเมืองไทยเป็นเรื่องซึ่งมีความละเอียดอ่อน อาจจะต้องใช้ความรู้ความสามารถและที่สำคัญคือ ความกล้าหาญ บางท่านมีความรู้ความสามารถแต่ขาดความกล้าหาญก็เลยไม่กล้าที่จะพูดถึงหรือเข้ามาเกี่ยวข้องกับเท่าใดนัก การแสดงความคิดเห็นของผมจะไม่เน้นในส่วนของอาจารย์เสริน แต่จะเป็นความคิดเห็นส่วนตัว

วิชาการของอาชญาวิทยานั้นถึงแม้ว่าจะเจริญก้าวหน้าไปไกล แต่วิชาการความรู้ต่าง ๆ ยังอยู่ในวงจำกัด ในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ มีนักวิชาการซึ่งเชี่ยวชาญด้านนี้เป็นจำนวนน้อย แต่อย่างไรก็ดีก็มีเอกสารที่เผยแพร่ทางวิชาการต่าง ๆ ซึ่งให้ความรู้ทางด้านที่เป็นปรัชญา ความเป็นมาในเรื่องของการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด แสดงความคิดเห็นว่าความผิดดั้งเดิม ซึ่งมองว่าผู้กระทำผิดนั้นต้องถูกตอบแทนอย่างสาสมเป็นเรื่องไม่ถูกต้องนัก ซึ่งได้มีวิวัฒนาการมาจนถึงปัจจุบันนี้จนทำให้สังคมหันมาให้ความสำคัญต่อการกระทำผิดและตัวผู้กระทำผิดมากขึ้น แต่ก็ยังเป็นความรู้สึกของคนส่วนน้อย คนส่วนใหญ่ยังเห็นว่าควรเป็นเรื่องของการแก้แค้น ต้องทดแทนให้สาสมกับความผิดเป็นเรื่องของตาต่อตา ฟันต่อฟัน ผู้ต้องขังยังถูกมองว่าเป็นคนชั่วร้าย

ดังนั้นนโยบายเกี่ยวกับราชทัณฑ์นั้นควรพยายามปรับปรุงแก้ไขให้ทันสมัย และสอดคล้องกับแนววิชาการที่เป็นมาตรฐานสากลกล่าวคือ ในเรื่องการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังนั้นไม่ใช่กระทำโดยซ้ำเติมความผิด แต่ควรเป็นเรื่องของความพยายามที่จะช่วยให้เขาเปลี่ยนจากคนที่มีความชั่วร้าย เพราะสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่สังคมได้บิบบิ้นและเป็นสาเหตุให้เกิดการกระทำผิดขึ้น ควรคิดว่าจะทำอย่างไรจึงจะทำให้ผู้กระทำผิดได้มีโอกาสกลับตัวเป็นคนดี และกลับมาใช้ชีวิตในสังคมได้อีก ถึงแม้ว่าจะเคยถูกจองจำมาแล้วก็ตาม การจองจำควรจะเป็นการกระทำเพื่อให้เขามีโอกาสกลับตัวเป็นคนดี ซึ่งสามารถกระทำได้โดยเพิ่มความรู้ การศึกษา ฝึกอาชีพ ฯลฯ ให้ผู้กระทำผิดได้สัมผัสกับสิ่งที่ดีงาม เช่น เรื่องของศาสนาซึ่งพูดถึงคุณธรรมความดีงามต่าง ๆ

อย่างไรก็ดี การแก้ปัญหาเหล่านี้ไม่ได้เป็นเรื่องของความรู้ความเข้าใจทางด้านทัณฑวิทยาหรือเกี่ยวข้องกับเจ้าหน้าที่รับผิดชอบเท่านั้น ดังเช่นความคิดเห็นของอาจารย์เสริน คือ ในส่วนของประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจต่อการกระทำของเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องแล้วที่จะกระทำให้สาสมกับความผิด และอีกส่วนหนึ่งซึ่งเป็นเงื่อนไขทางสังคมก็คือ

สำหรับผู้ที่อาจมีปัญหาทางด้านการครองชีพ ความไม่รู้หนังสือ ความเสียเปรียบทางสังคมต่าง ๆ นั้น จากสถิติจะเห็นว่าในสังคมทุกวันนี้คนเหล่านี้มีโอกาสที่จะเข้าคุกได้มากกว่า สถิติในเรือนจำคงจะยืนยันให้เห็นได้เช่นนั้น สภาพทางสังคมที่เป็นอยู่ไม่ได้เอื้ออำนวยที่จะเกิดคามยุติธรรมหรือมนุษยธรรมในการปฏิบัติเลย ความเป็นไปได้อย่างหนึ่งก็คือบทบาทของปัญญาชนของสถาบันการศึกษา น่าจะหันมาสนใจสิ่งเหล่านี้

อีกอย่างหนึ่งที่ผมอยากจะถามก็คือว่า จากการติดตามข่าวทางหนังสือพิมพ์และได้รับฟังจากทัศนะของเจ้าหน้าที่ในกรมราชทัณฑ์ ทำให้ผมเข้าใจว่าคุณมีการยึดกฎหมายหรือบทบัญญัติที่ปฏิบัติต่อผู้ต้องขังอย่างหนึ่งหรือจะเป็นกฎหมายอีกฉบับหนึ่งหรือจะเป็นบทพิเศษอย่างไร ไม่ทราบและเป็นเรื่องเป็นจริงแค่ไหนที่ว่ามีบทบัญญัติพิเศษที่ให้อำนาจพิเศษที่ใครจะเข้าไปยุ่งเกี่ยวหรือแสดงความคิดเห็นไม่ได้ อยากทราบว่ารายละเอียดเรื่องนี้เป็นอย่างไร

เจ้าหน้าที่กรมราชทัณฑ์ (ตอบ)

เกี่ยวกับกฎหมายหรือบทบัญญัติพิเศษที่กำลังทำขึ้นใหม่นั้น ไม่มี ที่ใช้อยู่ปัจจุบันนี้เป็นกฎหมายซึ่งได้ใช้มานานแล้ว และไม่ได้ปรับปรุงแก้ไขเท่าไรนัก เป็นกฎหมายที่จะช่วยให้การบริหารงานเรือนจำดำเนินไปได้อย่างราบรื่นและมีความปลอดภัย แต่มีสิ่งหนึ่งที่เรายังไม่ได้แก้ไขให้สอดคล้องคือ 4 มติของสมัชชาระหว่างประเทศที่ขอให้ประเทศสมาชิกทั้งหลายรับไปปฏิบัติ ซึ่งเราไม่ได้เอามาใช้ประโยชน์เท่าที่ควร อย่างเช่น การลงโทษทางร่างกาย การทรมานทางร่างกาย และมีคำหนึ่งคือ Beating คือ เรียกว่าใช้ไม้ตีมีอยู่ 2 อย่าง อย่างแรกเป็นยาเม็ดธรรมดา ก็คือ กำปั้น อีกอย่างคือ ยาแคปซูลซึ่งก็คือ ไม้ตะบองที่มีบางสิ่งอยู่ข้างในเป็นไส้ด้วย

สำหรับการร้องเรียนอะไรต่าง ๆ ถ้าเป็นคนธรรมดาหรือเป็นชาวบ้านจริง ๆ เรื่องก็คงจะเวียนหายไป แต่ถ้าเป็นคนที่มีพรรคพวกเรื่องก็อาจจะพอมีทางได้รับการพิจารณาบ้าง การตีตรวนผู้กระทำความผิดทางสมัชชาไม่ต้องการให้ใช้ แต่ก็ก็เป็นเพียงข้อเสนอแนะของสมัชชาเท่านั้น เราจะรับฟังหรือไม่ก็ได้ซึ่งถ้าเราทำไปเพราะคำนึงถึงความปลอดภัยแล้วเราก็จะไม่รู้สึกผิดอะไร ไม่รู้สึกว่าการตีตรวนนั้นเป็นการกระทำที่รุนแรงหรือทารุณแต่อย่างใด การจะแก้ไขเรื่องนี้ก็ต้องให้ศาลเข้าไปในเรือนจำได้ ซึ่งขณะนี้อำนาจของศาลถูกตัดออกไปเลย เมื่อพ้นจากศาลแล้วก็เป็นเรื่องของทางเรือนจำเท่านั้น

วิทวัส คงคากุล (ถาม)

จะเป็นไปได้หรือไม่ที่กฎหมายซึ่งใช้อยู่ในทัศนสถานหรือเรือนจำจะมีส่วนทำให้เจ้าหน้าที่เรือนจำจำเป็นต้องปฏิบัติอย่างนั้น กฎหมายฉบับนั้นคงจะเป็นกฎหมายคนละฉบับที่ใช้ภายนอกเรือนจำ เพราะฉะนั้นเจ้าหน้าที่เรือนจำจึงไม่สามารถจะให้อะไรแก่ผู้ต้องขังได้มากกว่านี้ จำใจต้องทำอย่างนั้นทั้ง ๆ ที่เห็นว่าเป็นการกระทำรุนแรงเกินไป เพราะว่าป็นกฎหมายหรือระเบียบที่มีอยู่เป็นเช่นนั้น มิฉะนั้นถือว่าไม่ปฏิบัติตามระเบียบ และถ้าหลีกเลี่ยงอาจจะมีผลผิด

เจ้าหน้าที่กรมราชทัณฑ์ (ตอบ)

ในเรือนจำไม่ได้เป็นสิทธินอกอาณาเขต คือความเป็นไทยมีอยู่ในเรือนจำอย่างเห็นได้ชัด ที่มองเห็นได้ทุกวันนี่คือการมีกฎแล้วไม่รักษากฎ เราเคยได้ยินอยู่เสมอว่าคนที่เข้าไปติดคุกแล้วเขามีความเป็นอยู่อย่างเจ้าพ่อ แล้วก็ความแตกต่างในสถานภาพที่มีอยู่ทุกหนทุกแห่งในเมืองไทยไม่ว่าที่ไหน เพราะฉะนั้นใครที่พอจะมีเงินเขาก็ย่อมจะได้รับอะไรที่พิเศษ เรื่องแบบนี้มีอยู่ทุกวงการ

วิทวัส คงคากุล (ถาม)

เกี่ยวกับการปฏิรูปเรือนจำ เนื่องจากคนไทยโดยทั่วไปโดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวบ้านซึ่งไม่ค่อยจะได้มีโอกาสใกล้ชิดกับงานราชทัณฑ์ก็คงจะรู้เพียงบางส่วนที่เห็น เช่น งานจำหน่ายสินค้าราชทัณฑ์หรือการเอานักโทษในเรือนจำมาใช้แรงงานนอกคุก เช่น ให้ไปทำความสะอาดที่ระบายน้ำ นอกเหนือจากนั้นแล้วโอกาสที่ชาวบ้านจะสัมผัสรับรู้เรื่องนี้คงมีน้อยมาก สิ่งที่กรมราชทัณฑ์ทำอยู่ เช่น การจำหน่ายสินค้าราชทัณฑ์ หรือวันเยี่ยมญาติ คงจะเป็นการเปิดโอกาสให้ชาวบ้านทั่วไปได้มีโอกาสรับรู้ได้เห็นถึงงานของราชทัณฑ์ ไม่ทราบว่ามีอุปสรรคอะไรในการทำงาน หรือว่าจะทำอะไรให้งานเหล่านี้มีโอกาสเติบโตเพื่อการเปลี่ยนแปลงระบบในเรือนจำให้ดีขึ้นกว่าที่เป็นอยู่หรือว่าให้ได้มากกว่าที่เป็นอยู่ทุกวันนี้

เจ้าหน้าที่กรมราชทัณฑ์ (ตอบ)

การปฏิรูปเรือนจำนั้นได้มีการปรับปรุงอยู่ตลอดเวลา พยายามจะเอาแบบอย่างต่างประเทศมา ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับงบประมาณด้วย อย่างเช่น ข้อเท็จจริงอย่างหนึ่ง ตามปกติผู้ต้องขังระหว่างการพิจารณาโทษ กับนักโทษเด็ดขาด เรือนจำจะต้องแยกกันเพราะผู้ต้องขังระหว่าง

พิจารณาโทษกับนักโทษเด็ดขาดเรือนจำต้องแยกกัน เพราะผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาโทษนั้น ตามหลักกฎหมายถือว่าเป็นผู้บริสุทธิ์อยู่ ศาลยังไม่ได้กำหนดโทษ แต่ข้อเท็จจริงเราทำไม่ได้ เพราะติดขัดเรื่องงบประมาณการปฏิรูปเรือนจำ เราพยายามจะดำเนินการอย่างทันสมัยที่สุด

ที่อาจารย์เสรินได้พูดถึงงานราชทัณฑ์โดยกล่าวถึงเหตุร้ายที่เกิดขึ้นมาแล้ว 3 ครั้ง คือ ที่บางขวาง ชลบุรี และสกลนคร ซึ่งจับใจความได้ว่าที่เกิดเหตุการณ์อย่างนั้นขึ้นก็เพราะทางเรือนจำให้ความไม่เป็นธรรมกับนักโทษ มีการรีดนาทาเร้น หรือผู้ต้องขังอาจเครียดที่ทางเรือนจำปฏิบัติต่อเขาไม่ดี

สำหรับข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทั้ง 3 ครั้งมีดังนี้คือ ที่บางขวาง เมื่อเดือนสิงหาคม 2528 เหตุการณ์นี้เคยจะเกิดมาครั้งหนึ่งแล้วคือตามปกติธรรมเนียมของกรมราชทัณฑ์ของไทย 2-3 ปี มักจะมีการพระราชทานอภัยโทษครั้งหนึ่ง ครั้งสุดท้ายเมื่อปี 2525 เนื่องในโอกาสสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี หลังจากนั้นก็ไม่มียกโทษพยายามเรียกร้อง ครั้งหลังสุดมี ส.ส. กลุ่มหนึ่งยื่นหนังสือถึงท่านนายกรัฐมนตรีอยากให้มีการพระราชทานอภัยโทษ นายกรัฐมนตรีส่งเรื่องมากระทรวงมหาดไทย กระทรวงมหาดไทยก็พิจารณาดำเนินการ ช่วงนั้นจะมีงานการพระราชทานเพลิงศพสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีในรัชกาลที่ 7 จากการศึกษาประวัติที่ผ่านมา และจากการที่ไปหาหรือทางสำนักพระราชวังก็ไม่เคยมีประเพณีการพระราชทานอภัยโทษเลย เมื่อมีการหารือกันว่าควรจะให้มีการพระราชทานอภัยโทษในโอกาสพระราชทานเพลิงศพนี้หรือไม่ ทางสำนักพระราชวังไม่ได้ตัดสินใจ กรมราชทัณฑ์จึงเสนอเรื่องต่อนายกรัฐมนตรี เรื่องก็เงียบไปก่อนจะเกิดเหตุการณ์มี ส.ส. ท่านหนึ่งเข้าไปเยี่ยมนักโทษในเรือนจำ และได้ไปพูดคุยกับนักโทษโดยพยายามปลอบใจว่าอีกไม่นานก็จะมีพระราชทานอภัยโทษ ส่วนพวกนักโทษก็นั่งคอยว่าเมื่อไหร่จะมีการอภัยโทษ พอไม่มีการอภัยโทษนักโทษก็จับกลุ่มกันขึ้นยื่นเรื่องราว หัวหน้ากลุ่มเป็นนักโทษที่มีประวัติไม่ดี เคยติดคุกมาครั้งหนึ่งและออกไปโดยได้รับการอภัยโทษ แล้วก็กลับเข้ามาอีก ครั้งหนึ่ง ได้ตั้งตัวเป็นหัวหน้ากลุ่มชักชวนนักโทษอื่นๆ เรียกร้องให้มีการพระราชทานอภัยโทษ เจ้าหน้าที่ของเรือนจำเตือนแล้ว แต่นักโทษไม่ยอมรับจึงเกิดเหตุการณ์รุนแรงขึ้น นักโทษจับพนักงานของเรือนจำไปเป็นตัวประกันเพื่อการต่อรอง ซึ่งจะเห็นได้ว่าสาเหตุไม่ได้เกิดจากเจ้าพนักงานเรือนจำหรือการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่เรือนจำทารุณโหดร้าย อาหารไม่ดี ถูกรีดนาทาเร้นหรือข่มเหงรังแก แต่เป็นเรื่องที่เรียกร้องแล้วไม่ได้สมประสงค์จึงก่อปฏิกริยาขึ้น

สำหรับเหตุการณ์ที่ชลบุรี ตัวการสำคัญซึ่งเป็นหัวหน้าก็เป็นนักโทษที่มีประวัติร้ายแรง ต้องคดีหลายคดีเป็นจำทนายเรือเก่า ได้ก่อเหตุร้ายขึ้นขณะที่เบ็ดตัวไปศาล เขานัดหมายกับพรรคพวกเอาลูกกระเบิดมาแล้วขู่เจ้าหน้าที่ตำรวจที่คุมตัวไป แต่บังเอิญพลาดจึงมายืนให้ที่หน้าเรือนจำ ซึ่งเป็นความพลั้งเผลอของเจ้าหน้าที่เรือนจำที่ปล่อยให้เขาเข้าไปใช้ จากการสอบถามปรากฏว่า เหตุที่ทำก็เพราะรู้ว่าอยู่ในคุกยังไ้ก็คงต้องตายเพราะเขามีประวัติชั่วร้ายมากก่อคดีหลายคดี ก็เลยถือโอกาสชักชวนเพื่อน 3-4 คน มาร่วมกลุ่มกันโดยอ้างสาเหตุเพียงว่าต้องการสวัสดิภาพเท่านั้นเองไม่ได้บอกว่าเจ้าหน้าที่เรือนจำทนายเรือทรยศ อาหารไม่ดี สาเหตุไม่ได้เกิดจากว่าภายในเรือนจำปฏิบัติโดยขาดมนุษยธรรม

ส่วนที่สกลนครสาเหตุก็ไม่ได้เกิดจากความแอียดขี้แยะจนทำให้เกิดความเครียด ถึงแม้เรือนจำที่สกลนครจะเป็นเรือนจำเล็กจนักโทษได้ประมาณ 400-500 คน และตอนที่เกิดเหตุ นั้นมีนักโทษประมาณ 500 คน แต่ช่วงนั้นเป็นฤดูหนาว เพราะฉะนั้นความแอียดขี้แยะจึงไม่น่าจะเป็นปัจจัยในการก่อเหตุร้าย แต่จากการสอบสวนปรากฏว่า สาเหตุมาจากเหตุอื่นไม่เกี่ยวกับกิจการของเรือนจำหรือการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ สาเหตุเกิดจากนักโทษซึ่งจากการสืบประวัติปรากฏว่าเคยเป็นทหารลาวหนีข้ามไปข้ามมาระหว่างฝั่งไทย-ฝั่งลาว และเป็นผู้เชี่ยวชาญในการใช้ลูกกระเบิด ได้มีการนัดหมายกับบุคคลข้างนอกโยนระเบิดข้ามกำแพงเข้ามา แล้วนำเอามาใช้เป็นเครื่องต่อรองกับทางเรือนจำ โดยจับพนักงานหญิงคนหนึ่งเป็นตัวประกัน จากการสอบถามเจ้าหน้าที่หญิงคนนั้นหลังจากเหตุการณ์สงบแล้วปรากฏว่า พวกนักโทษไม่เคยลวนลาม หรือพูดจาเกี้ยวพาราสีเลย และยังพูดขอโทษด้วยซ้ำที่เขาต้องปฏิบัติอย่างนั้น

สรุปแล้วสาเหตุที่เกิดจากทั้ง 3 แห่งนั้นไม่ได้เกิดจากการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ หรือการกีดกันของเรือนจำ การปฏิบัติงานของเรือนจำในปัจจุบันได้คำนึงถึงค่านมนุษยธรรมอย่างที่สุด

ส่วนเรื่องกฎหมายที่กรมราชทัณฑ์ปฏิบัติอยู่นั้น มีกฎหมายเก่าแก่อยู่ฉบับหนึ่งคือ พ.ร.บ. ราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 ที่มาของกฎหมายฉบับนี้มาจากข้อกำหนดของสันนิบาตชาติ คือสันนิบาตชาติเป็นที่ตกลงของกฎหมายทั่วไปในระดับสากล กรมราชทัณฑ์ได้เอาข้อกำหนดเหล่านี้มากำหนดอยู่ในกฎหมายราชทัณฑ์และใช้มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2479 นอกจากนั้นกรมราชทัณฑ์ยังอนุโลมปฏิบัติตามข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติซึ่งเป็นข้อมติของสหประชาชาติที่ลงมติกันว่า

ปฏิบัติต่อนักโทษนั้นควรจะปฏิบัติอย่างไร แล้วออกข้อมตินั้นมาให้ประเทศที่เป็นสมาชิกนำไปปฏิบัติ ประเทศไทยก็เป็นสมาชิกของสหประชาชาติ เดียวนี้เรารับมาปฏิบัติอยู่ส่วนหนึ่งคือ ข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติ และการลงโทษต่อร่างกายซึ่งเดิมในกฎหมายราชทัณฑ์มีกำหนดไว้ว่า ถ้านักโทษคนใดทำผิดวินัยในเรือนจำจะถูกลงโทษอย่างไรบ้าง ปัจจุบันกฎหมายฉบับนี้ยังไม่ได้ยกเลิกแต่ได้นำเอากำหนดมาตรฐานขั้นต่ำมาใช้คือ ข้อกำหนดที่ว่าไม่ให้มีการลงโทษทางร่างกาย กระทรวงมหาดไทยได้ยกประเด็นนี้มาสั่งการให้เรือนจำทั่วประเทศ ยกเลิกการลงโทษทางวินัยโดยการเฆี่ยนตี

เกี่ยวกับการปฏิรูประราชทัณฑ์นั้น ปัจจุบันกรมราชทัณฑ์ก็พยายามจะศึกษาจากประเทศต่าง ๆ ที่เขาใช้ได้ผลมาใช้ในกิจการของกรมราชทัณฑ์เรา อย่างเช่น การเอนักโทษออกมาทำงานล้างท่อระบายน้ำข้างนอกเรือนจำ ก็เป็นวิธีหนึ่งที่เอามาจากต่างประเทศโดยจะคัดเอนักโทษซึ่งเหลือโทษไม่มากนัก มีความประพฤติดีออกมาทำงานข้างนอก โดยเขาทำงานข้างนอกวันหนึ่งเขาจะได้รับการลดโทษหนึ่งวัน และถ้าได้ค่าจ้างก็จะแบ่งให้ด้วยเช่นกัน

เดี๋ยวนี้กรมราชทัณฑ์มีนักโทษประมาณ 89,000 คน และยังมีนักโทษที่อยู่ข้างนอกนักโทษลดโทษอีกประมาณ 10,000 คน นักโทษทั้งหมดที่อยู่ในความดูแลของราชทัณฑ์มีประมาณ 100,000 คน นักโทษที่อยู่ในเรือนจำทางเรือนจำต้องจ่ายค่าอาหารคิดเฉลี่ยวันละ 12 บาท ต่อคนวันหนึ่งรวมล้านบาท งบประมาณปีหนึ่งได้มา 700 กว่าล้านบาท เป็นค่าอาหารนักโทษเสียครึ่งหนึ่ง นอกจากนั้นก็เป็นค่าเงินเดือน ค่าบำรุงสถานที่ ค่าน้ำค่าไฟ ค่าเสื้อผ้า และอื่นๆ

ขณะนี้กำลังพยายามปรับปรุงขยายงานคือให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการควบคุมดูแล โดยพยายามปล่อยพวกนี้ออกไปให้พอสมควร และพยายามจะให้การพักการลงโทษลดการลงโทษเมื่อไม่นานมานี้ได้มีการพิจารณาเกี่ยวกับการให้อาสาสมัครเข้ามามีบทบาทในการควบคุมนักโทษ ซึ่งได้รับการปล่อยตัวไปโดยคณะรัฐมนตรี และดูเหมือนว่าคณะรัฐมนตรีจะอนุมัติเห็นชอบด้วยให้นาระบบนี้มาใช้เกี่ยวกับกิจการราชทัณฑ์ โดยใช้งบประมาณปีหนึ่งประมาณ 4.5 ล้านบาท ซึ่งจะประหยัดงบประมาณไปได้มาก

วิทวัส คงคากุล (ถาม)

ถ้าจะจัดอันดับคุกที่ดีที่สุดในโลกและเลวที่สุดในโลกลงมาทุกประเทศ ไทยจะจัดอยู่อันดับที่เท่าไร

เจ้าหน้าที่เรือนจำ (ตอบ)

ถ้าพูดถึงด้านเสรีภาพคุณในยุโรปจะให้เสรีภาพมากกว่า รวมทั้งด้านวัตถุต่างๆ ในเรือนจำ เขาจะใช้เครื่องกลทั้งหมด การเปิด-ปิดประตูก็จะใช้สวิทช์ไฟฟ้า โดยไม่ต้องใช้เจ้าพนักงาน แต่ของประเทศไทยไม่ถึงขนาดนั้น ยังต้องใช้เจ้าพนักงานทำงานเป็นส่วนมาก ห้องนอนแต่ละห้องมีคนนอนเป็นร้อย ๆ คน แต่ของต่างประเทศ เช่น ในญี่ปุ่นบางห้องนอนกันเพียง 3 คน อย่างมากไม่เกิน 10 คน ทางด้านวัตถุเขาก็ว่าหน้ากว่าเรา แต่ด้านขนบธรรมเนียมประเพณีของไทยเรา เวลาเข้าไปในคุกจะเห็นว่าเวลานักโทษผ่านเจ้าพนักงานจะต้องโค้งคำนับ ต้องยืนพิงขอบพิเทา นั่นเป็นขนบธรรมเนียมประเพณีของไทยเรา และเพื่อความ เป็นระเบียบเรียบร้อยในเรือนจำ

ผู้เข้าร่วมสัมมนาท่านหนึ่ง (ถาม)

กรณีที่นักโทษก่อการขึ้นที่บางขวางเกิดจาก ส.ส. ไปให้ความหวังกับนักโทษว่าจะขอให้มีการอภัยโทษ ตามปกติการที่อนุญาตให้ ส.ส. เข้าไปคุยกับนักโทษจะต้องมีเจ้าหน้าที่ไปยืนคอยอยู่ด้วยว่า ส.ส. กับนักโทษคุยอะไรกันบ้าง หลังจากที ส.ส. กลับไปแล้วเจ้าหน้าที่น่าจะชี้แจงกับนักโทษถึงเรื่องที่ ส.ส. ได้ไปให้ความหวังกับพวกเขาไว้

เจ้าหน้าที่เรือนจำ (ตอบ)

ตามปกติวิธีการเยี่ยมเนั้นถ้าผู้เยี่ยมเป็นแขกที่มีกตติมาคารวะหรือเชื่อถือได้ ทางเรือนจำจะจัดสถานที่ให้ผู้ต้องขังกับผู้เยี่ยมนั่งคุยกัน โดยมีพนักงานคุมอยู่ตลอดเวลาและต้องบันทึกการพูดคุยกันว่าวันนั้นเขาพูดอะไรกันบ้าง แต่เรื่องหนึ่งเออเจ้าพนักงานไม่ได้รายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบ ทราบเพียงแต่ว่าคนมาเยี่ยมได้พูดถึงเรื่องการให้กำลังใจว่าจะมีการพระราชทานอภัยโทษ และเจ้าพนักงานก็ไม่ได้ชี้แจงอะไรกับนักโทษเพราะการอภัยโทษเป็นนโยบายระดับสูงมาก ในระดับคณะรัฐมนตรี หรือระดับรัฐบาลในระดับชั้นผู้น้อยเขาไม่ทราบว่าจะมีหรือไม่มี เจ้าพนักงานเจ้าหน้าที่เพียงแต่ควบคุมดูแลความปลอดภัย ดูแลความเรียบร้อยไม่ให้เกิดอะไรขึ้น นอกจากมีการนัดหมายกันว่าวันนั้นวันนั้นเขาจะเอาเงินมาให้ เอาอาวุธมาให้ อย่างนี้เขาต้องรายงาน แต่ที่ ส.ส. พูดยุ่นั้นเป็นพฤติกรรมที่ไม่อยู่ในข่ายที่จะก่อเหตุร้าย

ผู้เข้าร่วมสัมมนาท่านหนึ่ง (ถาม)

กระบวนการยุติธรรมชั้นต่าง ๆ น่าจะให้ประชาชนหรือสื่อมวลชนได้มีโอกาสได้สัมผัส ได้รู้เรื่องบ้างว่าในราชทัณฑ์นั้นมีการปฏิบัติงานกันอย่างไรบ้าง และข่าวลือที่มีอยู่ข้างนอกว่า ใน

ราชทัณฑ์มีการตีรวนบ้าง ผู้ต้องขัง คนรวยมีอภิสิทธิ์ต่าง ๆ มากมายผู้ที่อยู่ข้างนอกไม่รู้ว่าความจริงเป็นอย่างไร นอกจากทราบจากที่เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์รายงาน ส่วนฝ่ายนักโทษไม่มีโอกาสที่จะใช้สื่อมวลชนสนับสนุนหรือให้โอกาสแสดงความคิดเห็นบ้าง

เจ้าหน้าที่เรือนจำ (ตอบ)

ต้องยอมรับว่าคนมีเงิน ไปอยู่ที่ไหนก็สบายทั้งนั้นไม่เฉพาะในคุก อยู่ในเรือนจำเขาก็อาจจะได้รับความสะดวกมากกว่านักโทษคนอื่นที่ไม่มีเงิน แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขคือ นักโทษคนหนึ่งใช้เงินได้ไม่เกินวันละ 50 บาท คนมีเงินสามารถซื้ออาหารข้างนอกกินโดยไม่ต้องกินอาหารของเรือนจำเลย ในขณะที่คนไม่มีเงินไม่มีโอกาสได้กิน ก็อาจจะคอยรับใช้เขาคอยขัดรองเท้าให้ ซักเสื้อผ้าให้เพื่อแลกกับบุหรี่ หรืออาหารที่ซื้อมาจากข้างนอกคนที่ไม่มีเงินก็จะแบ่งให้เพื่อน ๆ บ้าง สิ่งเหล่านี้ไม่ถือว่าผิดระเบียบคนที่ไม่มีเงินก็ใช้ว่าจะสบายกว่าคนอื่น เวลานอนก็ต้องนอนด้วยกัน เพียงแต่เขาอาจจะมียี่ห้อที่สะอาดกว่าคนอื่น มีเงินซื้อโอเลี้ยงกิน ไม่มีการอยู่ในห้องแอร์ ไม่มีห้องส่วนตัว

ผู้เข้าร่วมสัมมนาท่านหนึ่ง (ถาม)

กรณีที่สกลนครที่นักโทษแหกคุกหนึ่งสื่อพิมพ์ก็ลงข่าวว่าผู้บัญชาการเรือนจำกลางเข้าไปเยี่ยม และพูดคุยกับเจ้าพนักงานว่าจะมีการปูนบำเหน็จรางวัลให้หรือไม่ และที่จริงน่าจะเป็นการลงโทษมากกว่า เพราะการที่มีนักโทษหนีเรือนจำ น่าจะถือว่าเป็นความผิดส่วนหนึ่งของเจ้าพนักงาน

เจ้าหน้าที่เรือนจำ (ตอบ)

อาจจะมีการพูดแต่ไม่ปรากฏจำนวนว่า เจ้าพนักงานบาทเจ็บถึงกับจะต้องตัดขาถือเป็น การปฏิบัติงานหน้าที่พิเศษ อาจจะมีการชดเชยหรือเพิ่มบำเหน็จบำนาญ แต่เชื่อว่าไม่มีคำพูดของผู้ใหญ่จากกรมราชทัณฑ์ เมื่อมีเหตุการณ์เกิดขึ้นต้องมีการสอบสวน พิจารณาว่าคนไหนประมาท เลินเล่อ ก็มีการลงโทษกัน แต่ข้อเท็จจริงนี้สอบสวนแล้วปรากฏว่าเป็นการโยนระเบิดข้ามกำแพง เหลือวิสัยที่เจ้าหน้าที่จะตรวจพบจึงไม่มีการลงโทษ ส่วนการบำเหน็จยังไม่มี อาจจะมีปูนบำเหน็จ นักโทษบางคนก็ช่วยปราบปรามเหตุร้ายก็ปูนบำเหน็จให้โดยการเลื่อนชั้นให้มากกว่านักโทษคนอื่น

เสริน ปุณณหิตานนท์

มีหลักอยู่อย่างหนึ่งคือ การอยู่กันอย่างยัดเยียดมีผลทางจิตใจ ไม่ว่าจะมนุษย์หรือสัตว์ก็ตาม ที่ว่าคนที่เป็นผู้ก่อนนั้นเป็นตัวร้ายกาจ แต่คิดว่ายังมีที่ร้ายกว่านั้นอีกมากแต่ทำไมเขาถึงไม่คิดที่จะทำอย่างนั้น ต้องมีเหตุอย่างอื่นอีก สิ่งเหล่านี้ไม่ได้เกิดขึ้นอย่างฉับพลันทันที แต่เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องเป็นปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างกัน ซึ่งผู้ใหญ่มองไม่เห็น และอาจจะไม่ทราบเพราะเป็นเรื่องระดับล่าง การอยู่กันอย่างแออัดยัดเยียดทำให้คนเกิดความคิดที่เรียกว่าไม่มีสติสัมปชัญญะบริบูรณ์เหมือนเดิม สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยที่มีผลแน่นอนอนตราบใดที่ยังไม่แก้ปัญหาระดับความอดทนของคนมีไม่เท่ากัน บางคนทนไม่ได้ก็คลุ้มคลั่ง จึงอยากให้มองในแง่ที่เป็นคนมากขึ้นกว่านี้อีกหน่อย ไม่ใช่ที่เรามุ่งจะแก้ไขอย่างเดียว แต่ต้องพยายามปรับปรุงสภาพแวดล้อมภายนอกให้ดีขึ้น เพื่อไม่ให้เกิดการกระทำผิดครั้งแรกขึ้น เรื่องนี้เราไม่ค่อยได้คำนึงถึงกัน แต่มองไปว่าเป็นเรื่องของบุญทำกรรมแต่ง คนที่ติดคุกก็เพราะเขาทำบาปมาแต่ชาติก่อน ไม่ได้มองเลยว่าสิ่งแวดล้อมนั้นไม่ได้กระทบทันที แต่ค่อย ๆ คลี่คลายไปจนกระทั่งในที่สุดอาจจะทำให้คนที่ไม่คิดจะทำผิดทำผิดได้ และแต่ละเรือนจำก็มีบุคลิกไม่เหมือนกัน เพราะฉะนั้นจะเอากฎเดียวกันมาใช้ในเรือนจำทุกแห่งไม่ได้ จะต้องมีบุคลิกของคนในเรือนจำอย่างเช่น เจ้าหน้าที่ที่จะทำให้เกิดความสงบเรียบร้อย นักโทษให้ความร่วมมือดี ตั้งใจรับการฝึกอบรม ตั้งใจรับการฝึกอาชีพแต่บางแห่งทำอย่างเสียไม่ได้ จึงอยากให้มีการพิจารณาคดีกันในเรือนจำเหมือนอย่าง que ที่พิจารณาคดีกันในศาลซึ่งหมายความว่าต้องมีการแก้ไขกฎหมาย ต้องมีศาลพิเศษขึ้นมา ต้องมีคณะกรรมการพิเศษขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่ให้วัตถุประสงค์เหล่านี้ดำเนินต่อไปได้